

H A R L E M V M.

H E M V M, natione Germanum, ut arbitror, virum & manu promptum, & illustri genere clarum, huius urbis conditorem ferunt, & ab eius nomine Herlemum, quasi herum, hoc est Dominum Lemum appellatam, abest Amsterodamo tribus milliaribus, ædificiorum, tam domi, quàm foris elegantia præstat. Ei adiacent virentia prata, tum sylva peramœna. Quamobrem præter iucundissimum in vicinos egregios pagos, munitiones & arces prospectum, eam aer ambit saluber. Hæc est omnium in Batavis urbium maxima, & dignitate sanè secunda. Typographicam artem, in ea, à quodam fuisse primum excogitam, constans ea vrbe, totaq; provincia Bataurorum fama est. Quam opinionem scriptores non nulli confirmant, & quidam priuatarum eius loci rerum commentarij. Veruntamen antequam artem perficeret, & eam ipse in lucem proderet, è viuis excessisse, eius famulum ob id Moguntiam concessisse, in qua vrbe artem euulgaret, & eam ob causam acceptus perbenignè fuerit. Ex Meiero, & annalibus Hollandiæ, tum etiam communi omnium certaue voce liquet, sceminam quandam, in quodam Hollandiæ lacu, quæ vi tempestatis maris eò eiecta fuisset, Anno Christi. M. CCCC. III. captam, marinam eam quidem ac nudam, & mutam, in hanc urbem ductam fuisse, patrona vestib. eam statim induit, & ad panis, lactis & cæterorum ciborum esum, assuefecit, vltimam ex colo deducere docuit, reliqua denique mulieris officia solita præstare. Christo crucifixo honorem exhibebat, genuaq; flectebat, omnesq; quas patrona cæremonias, peragebat. Multos annos ea vixit, semper attamen muta. Quod ne falsum quis putet, pro certo etiam memoratur, virum marinum, An. Christi, M. D. XXVI. captum in Phrysiæ mari, hominibus nostris planè fuisse similem, barbarum, capillatumq; reliquos itè pilos habuisse, nostris nullare dissimiles, at valdè serofos & rudes. Edoctum & vesci pane, & cæteris cibis coridianis. Sub initium agrestem admodum fuisse, tandem cicuratum, non tamen ex integro, nec vnquam locutus est. Vbi non paucos annos vixisset, peste correptum, à qua semel fuerat liberatus, interiisse. Porro, uti narrant annales Hollandiæ, & Romanum tum scripsit Gilberto Horstio Clarissimo Medico, Cornelius Amsterodamus, Anno M. D. XXXI. in Balthico mari propè Elepochum Noruegiæ oppidum, alter marinus vir captus fuit. Hic Episcopum infulis ornatum, corporis habitu penitus exprimebat. Eius imago per hominum manus volitauit. Dono datus Sigismundo Poloniæ Regi, scribitur, solumq; triduum, quod cibum capere noluerit, super fuisse, nullam vocem præter maxima quædam suspiria prorsus edidisse. Hæc minus noua videbuntur, si quis quæ Plinius, ac cæteri de huiusmodi marinis hominibus, & quæ de Tritonibus & alijs marinis monstris, tum, quæ de terrestribus veluti Satyris, quos Hieronymus agnouit, & Faunis præscribere leget. Quia verò de Tritonibus, nunc incidit sermo, placet & ea, quæ Damianus Goes in Olisiponis enarratione, non iniucunda lectu, de iisdem conscripsit, subiungere. Ad latius, inquit, montis, quod ob Oceano patet, iuxta oppidum in Lusitania Sintram, sub rupe procumbente in pelagus, antrum est, quod accedente alluitur oceano, fluctusq; introrsus reciprocantes, salo spuma permisto, recipit in sese, in quo Tritonem concha canere olim visum, nostrum vulgus existimat. Quod ad locum quidè attinet, constanter quicquam affirmare non audeam, propterea, quod ab omnibus id littus propius legentibus, cerni facillè, ac conspici possit. Tritonem verò Tiberij Cæsaris temporibus visum in Lusitania, auditumq; fuisse, ita scribit Plinius. Tiberio, inquit, Principi nunciauit Oliponenfium legatio, ob id missa, visum auditumq; in quodam specu concha canentem Tritonem, qua noscitur forma. Nec verò illud silentio prætereundum esse duximus, nostro hoc tempore plerisque in locis, huic littori vicinis, quoddam hominum genus reperi, qui & natura, & nomine Marini ab indigenis vocari cœperunt, ob eam præsertim causam, quod hispidum quid in cutis superficie gerentes, notas quasdam squamarum, ac tanquam reliquias antiqui generis, per totum ferme corpus sparsas, præ se ferre, atque retinere videantur. Eos enim ab hominibus marinis, vel Tritonibus originem, genusq; traxisse, pro certo semper habitum est, eiusq; rei initium inde profluxisse, à maioribus accepimus, Tritones videlicet ad littus proficere interdum, atque colludere paulatim assueuisse, eosq; fructuum dulcedine delinitos, quorum in ijs locis maxima est copia, eodem reuersos, sæpius, in fabali quadam, incolarum astu, eorum aliquot interceptos, ac postea blanditijs ad excultum manfuetumq; genus vitæ traductos esse. Et quidem si fabulosam videbitur, domestica familiaritate, vocales reddi Tritones potuisse, insuperque cum Lusitanis consuetudinem vt haberent, effecisse, fabulosius sane mihi erit, barbarum incultumq; Tritonem in Africa, in Palude Tritonide, profiluisse, ac cum Græcis garrientem, ab Iasone tripodem, quam Delphos asportabat, uti syrtium periculis, suo ductu euaderet, sibi dari poposcisse. Nostris verò temporibus, vt efficacius testimonium in medium afferam, piscator quidam, dum inter scopulos Barbarij promontorij, filo, hamoque iuxta diuæ Virginis sacellum, pisces capere contendisset, repente ea vndis in scopulum, mas Triton exiliuit, barba prolixa, crinibus oblongis, pectore hispido, facie non admodum deformi, absolutaque hominis forma. Qui cum paululum aptricatus esset, & hominem à tergo, ipsius formam contemplantem, inspexisset, voce non humanæ dissimili prolata, tertius confestim in salum se submersit. Hæc piscator de Tritone, siue homine marino cupidus audiendi, compro ordine, ac sermone, hodierna die enarrat. Deinde paucis ab hinc annis, haud procul à lunæ promontorio, vt nobis retulit Ferdinandus Aluarus, domus Iudicæ scriba, vt integræ fidei, qui iuxta illud littus rusculum habebat, cuiq; vicinus erat vir probus, minimeque fallax. Is enim vicinus persæpè piscandi gratia, se in quosdam littoris scopulos conferebat. Ibi cum negotium de quadam foeliciter succederet, (vt Ferdinandus ab eo oretenus accepit) pisces, quos hamo capiebat, à tergo sui, in aridum scopoli anfractum, quo tutius asseruarentur, proieciat. Quod quidem persæpè inculcans, interdum nudum adolescentem, imberbemq; per anfractum conspiciebat. Attamen cum illo loco, circum vicini incolæ frequenter nare cōsueuissent, credebat ex eis aliquè fortè esse. Cui, cum intentus piscationi esset, nihil verbi faciebat. Tandem intentius animaduertens, adolescentē pisces manu capere, & ad os deductos edere inspicit. Qua re cōmotus occurrit, hominem petiturus. Qui violento cursu, cachinnans, ridensq; in fugam se proripuit, pelagoque vrinans sese submersit. Eodem ferme tempore, è regione urbis, pelago interiecto, nō procul ab oppido, quod Barrerium nostri nominant, iuxta Alfonsi Alboquerici viri patricij villam, similis formæ hominem marinum exanimem æstus maris in littus eiecit. Præterea in antiquis regni archiuis, quibus ego ipse præsum, extat adhuc compositionis chirographum vetustissimum, inter Regem Alfonsum tertium, & Pelagium Petreium, equestris ordinis, D. Iacobi magistrum transfætæ, qua decretum fuit non magistro ordinis, sed regibus deberi vestigal syrenum, aliarumq; belluarum, in ipsius ordinis littoribus captarum. Vnde facillè colligitur, syrenes, cum de iisdem lex lata fuerit, frequentes etiam in nostris æquoribus fuisse. Sed hæc hæcenus de Tritonibus, Neteidibus, syrenibusq; dicta sufficiant. Cæterum vt ad institutum, oppidumq; Harlemicum reuertamur. Cum iam postremo Harlemum sese Auraiçi Principis partibus dedidisset, ab Albano Duce menses septem obsessa, ad eam annonæ inopiam redacta fuit, vt post feles, murus, canes, & cætera ad cibum rapta animalia solis, corijs in hoc maceratis, quod mirum est, se strenue perpetuo defendens, vesceretur, vbi omnes fame tandem enecti, viribus nefecissent. Anno salutis M. D. LXXIII. Mensis Iulij die XIII. necessario pacti sunt deditionem ciues, militibus omnibus ab Albano cæsis. Vt igitur obsidionem tam diu protrahit, & vrbe potitus, eius miles seditionem mouet: Auraiçus occasionem & tempus sese colligendi nactus, ita reliquas omnes vrbes in sua fide confirmat, & ad ferendum hostis impetum munit, vt animis erectæ, & Harlemensium fortitudine concitatæ, & maritima classe robustissima, instructæ, Hispanos nihili fecerint, cœperintq; mutata belli fortuna, inclinare res Albani, & victorijs maritimis Auraiçi cedere veteranus.